

Afsluiting Internationaal Jaar van de Sanitatie

Het Internationale Jaar van de Sanitatie is in Nederland reeds afgesloten op 21 november met een bijeenkomst in het Koninklijk Instituut voor de Tropen te Amsterdam. Daar werd stilgestaan bij de resultaten van de sanitatielobby die dit jaar op volle toeren draaide. De organisatie van de bijeenkomst - met als titel 'Looking Beyond the International Year of Sanitation' - lag in handen van het International Water and Sanitation Centre, het Netherlands Water Partnership en Simavi. De bijeenkomst moest tevens een stimulans zijn voor inspanningen op sanitatiegebied in de toekomst.

Hoewel nog moeilijk te bepalen is hoeveel meer mensen toegang hebben gekregen tot schoon drinkwater en betere sanitaire voorzieningen, heeft het jaar beslist een grotere, wereldwijde aandacht voor het onderwerp sanitatie opgeleverd, aldus de organisatoren. Mede dankzij de inspanningen van kroonprins Willem-Alexander, die de bijeenkomst met zijn aanwezigheid vereerde, wordt het tot nu toe niet-bestaande woord 'sanitatie' binnenkort opgenomen in het Van Dale woordenboek, alsmede in het Pinkhof Geneeskundig woordenboek.

Kroonprins Willem-Alexander opende het Internationale Jaar van de Sanitatie precies een jaar geleden in New York en gaf vijf dagen later de aftrap voor de Nederlandse inbreng in Zaandam. De Verenigde Naties riepen 2008 tot Internationaal Jaar van de Sanitatie uit, omdat wereldwijd 40 procent van de wereldbevolking (2,6 miljard mensen) sanitaire voorzieningen ontbeert. Daarnaast hebben bijna een miljard mensen geen toegang tot schoon drinkwater. Dit jaar zijn de inspanningen op het gebied van sanitatie en drinkwater (als één van de millenniumdoelen) verdubbeld en is sanitatie, dat voorheen toch als een ondergeschoven kindje behandeld werd, hoog op de internationale en nationale agenda's komen te staan. De sprekers in Amsterdam gaven aan alles op alles te willen zetten om te voorkomen dat het onderwerp sanitatie straks ongemerkt weer uit de schijnwerpers verdwijnt.

Jeroen van der Sommen van het NWP ziet hiervoor met name mogelijkheden op het gebied van samenwerking. "Het afgelopen jaar zijn steeds meer publieke en private organisaties en ngo's gaan samenwerken om zich in te zetten voor dit millenniumdoel. Er is dan ook al heel veel bereikt, maar het is niet genoeg: het is slechts het begin. Zelfs als we voldoende mensen aan schoon water en goede sanitaire voorzieningen kunnen helpen, dan nog zijn we maar halverwege. Om méér te bereiken moeten we voorbij de grenzen van onze eigen watersector kijken en ons openstellen om te leren van anderen."

Dit jaar leeft voor het eerst meer dan de helft van de wereldbevolking in steden. "Gebrek aan sanitaire voorzieningen is dan ook vooral een urbaan probleem", aldus Ben Lamoree van het IRC. De dia die hij liet zien, gaf het probleem van urbane sanitatie duidelijk weer: aan de rand van een riviertje in Bangladesh spelen kinderen, wordt kleding gewassen en en er staat een kookpot (zie foto). Een meter of twee verder is een toilet te

zien, waarbij de urine en feces terechtkomen in hetzelfde water waarin wordt gekookt, gewassen en gespeeld. "De oplossing is echter veel complexer dan alleen een toilet plaatsen", aldus Lamoree. "Het gaat er ook om dat de politiek sanitatie hoger op de agenda zet en dat binnen het sanitatieprobleem verbanden gelegd worden met de economie en het milieu."

Volgens Gert de Bruijne van Waste bestaan voldoende mogelijkheden om sanitatie in een breder verband te trekken en te verbinden met bijvoorbeeld economische mogelijkheden. "In India werkt Waste samen met TATA-AIG, een verzekeringsmaatschappij die onder meer levensverzekeringen voor armen in sloppenwijken afsluit door middel van microkredieten. Bij SNS-Reaal kunnen de sloppenbewoners een lening krijgen voor de bouw van een toilet. Door de verbeterde sanitaire voorzieningen worden mensen minder snel ziek en daalt het sterftecijfer. Hierdoor hoeven ze dus minder te betalen voor hun levens- of gezondheidsverzekering."

Dat in India nog heel wat verbeterd moet worden op het gebied van sanitatie, bleek ook uit het verhaal van Wilson Bezwada. Zijn presentatie over het leven van *manual scavengers* oftewel poepruimers was aangrijpend. Mensen uit de laagste klasse moeten voor slechts één euro per maand de poep uit de latrines en riolen scheppen. Bezwada heeft de stichting Safai Karmachari Andolan opgericht om dit werk uit te bannen.

(foto: Arif Rahman, Bangladesh).

Verschillende sprekers kregen van dagvoorzitter Sylvana Simons (ambassadrice van Simavi) de vraag wat de impact is geweest van het Internationale Jaar van de Sanitatie. Peter de Vries, senior beleidsmedewerker Water van het Directoraat Generaal Internationale Samenwerking, wees op het erkennen door Nederland van het recht op water en sanitatie als mensenrecht. Hierdoor kan Nederland in de beleidsdialoog met andere landen legitiem wijzen op de plichten van de overheid en de rechten van de bevolking. Een ander concreet resultaat van de sanitatielobby is volgens De Vries het opzetten van het 'Global Framework for Action' dat jaarlijks de voortgang op het gebied van dit millenniumdoel gaat monitoren in zowel rijke als arme landen. "Sanitatie was voorheen ook op ons ministerie niet het belangrijkste onderwerp. Daarin is het afgelopen jaar verandering gekomen", aldus De Vries.

Directeur Roelien Sasse van Simavi sloot de bijeenkomst af. "Bij de opening van het Internationale Jaar van de Sanitatie namen we ons voor niet te veel te praten en vooral actie te ondernemen. Ik moet bekennen dat we wel degelijk veel gepraat hebben, maar daar zijn samenwerkingsverbanden uit ontstaan die belangrijk zijn voor de toekomst. Ook aan actie heeft het ons niet ontbroken. In de toekomst zullen we ons blijven inzetten om sanitatie hoog op de agenda te houden."